

23 Ιουνίου 2017

Διοικητική μεταρρύθμιση των ετών 1923-1925 και οι επιδράσεις της στα Εκκλησιαστικά Ζητήματα

Ορθοδοξία / Εκκλησιαστική Ιστορία

Σωτήριος Μυλωνάς, Υποψήφιος Δρ. Θεολογίας

(Προηγούμενη δημοσίευση: <https://www.pemptousia.gr/?p=162625>)

Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή στα πολιτικά πράγματα ήρθε η επαναστατική κυβέρνηση του Νικόλαου Πλαστήρα, η οποία αμέσως απομάκρυνε από το θρόνο του Αρχιεπισκόπου Αθηνών τον Θεόκλητο Α΄. Η πολιτεία συγκάλεσε Αριστίνδην Σύνοδο και τροποποίησε τον Καταστατικό Νόμο του έτους 1852. Επίσης, επικύρωσε κάποιες δικαστικές αποφάσεις και προχώρησε στην πλήρωση οκτώ επι-σκοπικών εδρών. Ακολούθως, έγινε μια Μείζων Σύνοδος από δεκαοκτώ μέλη μετά από το διάταγμα της 27^{ης} Δεκεμβρίου 1922. Η Μείζων Σύνοδος έφερε ισορροπία στην Εκκλησία. Το 1922 στον απομακρυνθέντα Αρχιεπίσκοπο Αθηνών Θεόκλητο Α΄[\[1\]](#) δόθηκε το αξίωμα του πρώην μητροπολίτη Αθηνών.

Στις αρχές Φεβρουαρίου του 1923, συνεδρίασε το Υπουργικό Συμβούλιο της Επανάστασης, για να δρομολογήσει τη διαδικασία της πλήρωσης του κενωθέντος μητροπολιτικού θρόνου των Αθηνών. Η Κυβέρνηση ήθελε να τροποποιήσει τη σύνθεση της διορισμένης από το Δεκέμβριο του 1922 Συνόδου και να εισάγει σ' αυτή δύο από τους πρό-σφατα εκλεγμένους μητροπολίτες. Αποσκοπούσε ίσως στην άνοδο στον Αρχιεπισκοπικό θρόνο κάποιου απ' αυτούς. Τα σχέδιά της όμως δεν υλοποιήθηκαν, επειδή συνάντησαν την αντίδραση της Συνόδου[\[2\]](#). Το ίδιο διάστημα, παρενέβη στη συζήτηση για την εκλογή μητροπολίτου Αθηνών και η

Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, με ψήφισμα των καθηγητών της, που επέδωσε στην Επαναστατική Κυβέρνηση του Νικολάου Πλαστήρα και την Ιερά Σύνοδο. Το ψήφισμα συντάχθηκε με πρωτοβουλία του Αμίλκα Αλιβιζάτου, μετά από συνεννόησή του με τον Ελευθέριο Βενιζέλο και τον Οικουμενικό Πατριάρχη Μελέτιο Μεταξάκη[3]. Οι καθηγητές και ο πρόσφατα εκλεγμένος Μητροπολίτης Ηλείας Αντώνιος τάχθηκαν υπέρ της υποψηφιότητας του Αρχιμανδρίτη Χρυσόστομου Παπαδόπουλου[4]. Έτσι στις 8 Μαρτίου 1923 η Εκκλησία της Ελλάδος άλλαξε σελίδα με την εκλογή νέου Αρχιεπισκόπου Αθηνών του Αρχιμανδρίτη Χρυσόστομου Παπαδόπουλου, ο οποίος χειροτονήθηκε στις 10 Μαρτίου του 1923. Ο νέος Αρχιεπίσκοπος πάραυτα ανέλαβε δράση. Πρότεινε στην Ιερά Σύνοδο να συγκληθεί αμέσως και επίσημα η Ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος για την επικύρωση της εκλογής και να έρθει η εκκλησιαστική ειρήνη με την εκπόνηση και αναθεώρηση κάποιων εκκλησιαστικών νόμων[5].

Στην Γ΄ Εθνική Συνέλευση συζητήθηκε η ανάγκη για αλλαγή σε κάποια εκκλησιαστικά ζητήματα, μετά από κάποιες διαπραγματεύσεις που είχε η Ιεραρχία με την Πολιτεία. Στις 3 Απριλίου 1923 συνήλθε η Ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος, με βάση το Βασιλικό Διάταγμα της 31^{ης} Μαρτίου 1923, η οποία αποφάσισε ότι έπρεπε να καταργηθεί ο νόμος ΣΑ΄ και να εκπονηθεί νέος καταστατικός νόμος, προς αποκατάσταση της κανονικής τάξης και διοίκησης της Εκκλησίας[6].

Εκ νέου, συνήλθε η Ιεραρχία στα τέλη του 1923. Το Βασιλικό Διάταγμα «Περί συγκροτήσεως της Α΄ Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Ελλάδος» δημοσιεύθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 1923, με το οποίο καλούνταν να συμμετέχουν σε Σύνοδο της Ιεραρχίας οι Αρχιερείς της Εκκλησίας της Ελλάδος την 24^η Δεκεμβρίου. Εκείνη την περίοδο, οι κρατικές παρεμβάσεις στο έργο της Εκκλησίας ελαχιστοποιήθηκαν. Επρόκειτο για μια νίκη της κανονικής τάξης, ως προς το θέμα της διοίκησης της Εκκλησίας[7].

Τα θέματα τα οποία απασχολούσαν την Ιερά Σύνοδο ήταν τα εξής:

- α) Η ανάληψη θεμάτων από την ίδια τη διοίκηση της Εκκλησίας της Ελλάδος από την καταργημένη Διαρκή Ιερά Σύνοδο.
- β) Συζήτηση για το Νέο Καταστατικό Νόμο.
- γ) Το εκκλησιαστικό ημερολόγιο και η προσαρμογή του προς το πολιτικό.
- δ) Η γνώμη για την απόφαση 35420/1923 της Επανάστασης[8].

[1] Βλ. Θεοκλήτου Μηνόπουλου μητρ. Αθηνών, *Απολογία ενώπιον του ειδικού εκκλησιαστικού δικαστηρίου*

, Αθήναι 1917.

[2] Βλ. Στράγκα, *Εκκλησίας Ελλάδος* ό.π., β' τόμ., σσ. 1132-1133. Τσιρώνη Αθ. Θεοδόσιου, *Ο πολιτικός λόγος και ρόλος της Εκκλησίας της Ελλάδος (1912-1940)*, Θεσ/νίκη 2007, σ. 114.

[3] Βλ. Στράγκα, *Εκκλησίας* ό.π., σ. 1133, υποσ. 4. Βλ. Τσιρώνη Αθ. Θεοδόσιου, *Ο πολιτικός* ό.π. Βλ. Νανάκη Α. Σταύρου, *Η χηρεία του Οικουμενικού Θρόνου και η εκλογή του Μελε-τίου Μεταξάκη 1918-1922*, Θεσ/νίκη 1983. Βλ. Φυτράκη Α., *Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Μελέτιος Μεταξάκης*, Αθήνα 1973. Βλ. Πάτελου Κ., *Μελέτιος Β' ο Μεταξάκης*, Αλεξάν-δρεια 1966 (ανάτυπο). Βλ. Προβατάκη Θ., *Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Μελέτης Μεταξά-κης*, Αθήνα 1988.

[4] Βλ. Αθάνατου Κώστα, «Περί τον Μητροπολιτικόν θρόνον. Ο κ. Χρυσόστομος Παπαδό-πουλος», *Ελεύθερον Βήμα*, 30 Δεκεμβρίου 1922, σ. 1. Βλ. Τσιρώνη Αθ. Θεοδόσιου, *Ο πολι-τικός* ό.π.

[5] Αγγελόπουλου Αθ., *Η ιστορία των δομών διοικήσεως* ό.π., σσ. 51-52.

[6] Παπαδόπουλου Χρυσ., Αρχιεπ. Αθηνών και πάσης Ελλάδος, *Η Εκκλησία* ό.π., σ. 171.

[7] Βλ. Τσαγκάρη Αγγελικής, *Η ιστορία* ό.π., σσ. 282-283.

[8] Βλ. Ιωάννης Θεοδωρίδης, *Συμπλοκή νομιμότητας και κανονικότητας η περίπτωση του Αρχιεπισκόπου Αθηνών Δαμασκηνού*, Θεσσαλονίκη 2011, σ. 184.

<http://bit.ly/2tA2s4f>